

Informace o uskutečněných aktivitách k problematice zvýšené výroby metamfetaminu v ČR

Na posledním jednání Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky dne 29. ledna 2013 se živě diskutovala problematika zvýšené výroby metamfetaminu v česko-německém pohraničí. (V r. 2012 bylo v krajích sousedících se SRN (Ústeckém, Karlovarském a Plzeňském) zajištěno 13,8 kg metamfetaminu z celkového množství 32 kg, přičemž v předchozích dvou letech se množství zajištěného metamfetaminu v těchto 3 krajích pohybovalo mezi 1 – 2 kg a v celé ČR okolo 20 kg.) Od posledního jednání Rady se uskutečnila řada aktivit jak ze strany ministerstva vnitra, tak ze strany národního protidrogového koordinátora a dalších institucí. Radě je nyní předkládána souhrnná informace o uskutečněných aktivitách.

Aktivity MV na mezinárodní úrovni v roce 2013

- **24. leden 2013** – proběhlo jednání ministra vnitra s velvyslancem Vietnamu, v rámci něhož byl do ČR pozván vietnamský ministr veřejné bezpečnosti k diskusi o snížení drogové kriminality páchané občany Vietnamu a prohloubení spolupráce obou zemí v řešení tohoto problému. Také byli pozváni vietnamští experti k jednáním o smlouvě o policejní spolupráci a policisté specializující na drogovou kriminalitu.
- **31. leden 2013** – ministr vnitra se setkal s bavorským ministrem vnitra Joachimem Hermannem k rozšíření spolupráci policejních a celních orgánů ČR a SRN, Bavorska a Saska za účelem boje proti kriminalitě v příhraničních oblastech ČR a SRN.
- **14. únor 2013** – proběhlo v Praze vyhodnocení aktivit realizovaných v rámci tzv. Hofského dialogu. Tato platforma byla založena v rámci setkání ministrů vnitra České republiky a Spolkové republiky Německo 13. února 2012 v Hofu za účelem prohloubení spolupráce při potírání nezákonné činnosti v příhraničních oblastech obou států. Při loňském jednání byla zřízena ministerská pracovní skupina, která zahrnuje čtyři základní oblasti: spolupráci v oblasti potírání drogové kriminality, spolupráci analytických center pro potírání neregulární migrace, spolupráci v příhraničních oblastech (zejména v boji proti autokriminalitě) a vypracování nové smlouvy o spolupráci policejních a celních orgánů. Ministři také podepsali ujednání o Společném centru česko-německé policejní spolupráce Petrovice – Schwandorf, které vstoupilo v platnost 13. února 2013. Letošního jednání se zúčastnili ministr vnitra České republiky Jan Kubice, ministr vnitra Spolkové republiky Německo Hans-Peter Friedrich, bavorský ministr vnitra Joachim Hermann a saský státní ministr vnitra Markus Ulbig. V oblasti potírání drogové kriminality došlo zejména k výraznému zintenzivnění spontánní výměny informací mezi příslušnými

orgány ČR a SRN, přičemž se velmi osvědčila společná šetření zejména formou tzv. zrcadlových řízení, ve kterých se bude i nadále pokračovat. Ministři potvrdili, že spolupráce v oblasti potírání drog má nejvyšší prioritu a vyžaduje komplexní přístup se zapojením všech příslušných složek, a to také do boje proti příčinám. Současně se shodli zejména na potřebě rozšíření Hofského dialogu o Polskou republiku, nutnosti podpory procesu na evropské úrovni, který má zabránit dovozu a používání léčiv obsahujících efedrin a pseudoefedrin k nedovolené výrobě metamfetaminu a zapojení justičních orgánů do potírání drogové kriminality. Aktivita realizované v rámci Hofského dialogu budou nadále pokračovat. Na základě závěru rozšíření dialogu o Polskou republiku se připravuje setkání s ministrem vnitra Polské republiky, které je plánováno na červen 2013.

- **12. březen 2013** – proběhlo další jednání s velvyslancem VSR a delegací MV vedené 1. náměstkem ministra vnitra, na němž byla česká strana ujištěna o připravenosti orgánů VSR v poskytnutí maximální součinnosti při řešení tohoto problému.
- **25. březen 2013** – v návaznosti na jednání MV a VSR byla v Ústí nad Labem velvyslanectvím VSR ve spolupráci se Svazem Vietnamců a Česko-vietnamskou společností uspořádána konference, na níž byla zahájena kampaň „Vietnamská komunita v ČR říká NE drogám!“. Velvyslanec VSR ve svém vystoupení prezentoval nepříznivé dopady drogové kriminality na celou komunitu, rizika pro jednotlivce i ohrožení tradičních přátelských vztahů mezi VSR a ČR. Upozornil na nutnost přihlásit se k odpovědnosti a společnými silami vytlačit všechny formy kriminality, zvláště pak kriminalitu drogovou. Na konferenci vystoupil ředitel Národní protidrogové centrály SKPV PČR s prezentací, týkající se rozsahu drogového problému v pohraničí a s výzvou ke spolupráci s Policií ČR při odhalování tohoto druhu kriminality.
- **Červen/červenec 2013** – je plánována návštěva ministra veřejné bezpečnosti Vietnamské socialistické republiky (VSR) v České republice, poté ministr VSR navštíví též SRN a Polsko. Součástí vietnamské delegace budou policejní experti na potírání drogové kriminality. V rámci návštěvy by měli být také projednány tři smluvní dokumenty – Smlouva mezi ČR a VSR o předávání odsouzených osob, Smlouva mezi ČR a VSR o spolupráci v boji proti trestné činnosti a readmisní dohoda.
- **Září 2013** – je plánována návštěva prezidenta VSR v doprovodu ministra veřejné bezpečnosti VSR v České republice, v rámci níž by mohlo dojít k podepsání předjednaných smluv.

Aktivity MV na vnitrostátní úrovni v roce 2013

- **21. leden 2013** – vyhlásilo Ministerstvo vnitra mimořádný dotační program „Prevence drogové kriminality v příhraničí“, na nějž je vyčleněno 5 mil. Kč a jehož cílem je prevence před zapojením do drogové kriminality, zvyšování motivace občanů ke spolupráci s Policií ČR při odhalování drogové kriminality, prevence užití/užívání drog, s místem realizace v příhraničí se SRN, tedy v příhraničí krajů Jihočeského, Plzeňského, Ústeckého, Karlovarského a Libereckého. Do programu si svou žádost s návrhem projektu mohly podat občanská sdružení, obecně prospěšné společnosti a právnické osoby církví. Projekty by měly být zaměřeny na skupiny obyvatel sociálně vyloučených lokalit, cizince (zejména občany Vietnamu, jakožto nepočetnější skupina cizinců žijících v této oblasti), děti a mládež a širokou veřejnost. Dotační komise je svolána na polovinu dubna 2013.
- **30. leden 2013** – na návrh ministra vnitra schválila vláda usnesení č. 68, kterým se zřizuje mezirezortní pracovní skupina na úrovni náměstků ministrů ke koordinaci společného postupu příslušných orgánů státní správy proti drogové kriminalitě v pohraničí. Na základě jednání pracovní skupiny byly dne 18. února 2013 zahájeny rozsáhlé kontrolní akce, na kterých se podílí kromě Policie ČR také Celní správa, Česká obchodní inspekce, Státní zemědělská a potravinářská inspekce, Hasičský záchranný sbor, krajské hygienické stanice, živnostenské a finanční úřady v krajích Plzeňském, Ústeckém a Karlovarském. Kontrolní akce jsou zaměřeny na prostředí příhraničních tržnic a mají za cíl omezit distribuci drog a dalších deliktů specifických pro toto prostředí. Dalším cílem pracovní skupiny je identifikovat legislativní návrhy, které brání či komplikují efektivnější vymáhání práva jednotlivých kontrolních orgánů. Od 18. 2. do 31. 3. 2013 bylo vykonáno 646 kontrol, bylo zjištěno 2 746 nedostatků, uloženy finanční sankce ve výši 901 500 Kč a zajištěno zboží ve výši více než 6,2 mil Kč. V rámci kontrol bylo nalezeno 1,78 kg marihuany a více než 280 g pervitinu.
- **19. – 20. března 2013** – zorganizovala Národní protidrogová centrála ÚSKPV PP ČR pracovní setkání zástupců NPC, policejních specialistů na problematiku toxik, krajských protidrogových koordinátorů, zástupců sekretariátu RVKPP a Národního monitorovacího střediska pro drogy a drogové závislosti a Ministerstva vnitra v Červené nad Vltavou. Cílem setkání bylo především přiblížení situace v jednotlivých krajích, spolupráce mezi zástupci krajů a postupy řešení problémů, dále byly prezentovány aktuality ze strany RVKPP, P ČR a MV. Součástí prezentace byla i aktuální situace v pohraničí se SRN a realizovaná i připravovaná opatření směřující k jejímu řešení.

- MV iniciovalo legislativní aktivity směřující ke zrychlení a zjednodušení procesu vyhošťování cizinců odsouzených za úmyslné trestné činy (novela zákona o azylu a Policii ČR). Dne 19. února 2013 návrh prošel 3. čtením v PSP ČR, Senát jej schválil **21. března 2013**.
- Ministerstvo vnitra vypracovalo a předložilo do meziresortního připomínkového řízení návrh na změnu nařízení vlády č. 467/2009 Sb., kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za jedy a jaké je množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů, ve znění nařízení vlády č. 4/2012 Sb. Cílem je především značné zjednodušení trestního i správního řízení, což bude mít za následek efektivnější a rychlejší postih drogových protiprávních jednání a rovněž výrazné snížení ekonomických nákladů při jejich dokazování. Meziresortní připomínkové řízení bude ukončeno k **16. dubnu 2013**.

Aktivity národního protidrogového koordinátora

12. února 2013 – proběhlo setkání pracovní skupiny pro metamfetamin (příloha 1). Předmětem jednání byla diskuse jednotlivých bodů předkládaného návrhu nařízení vlády, kterým se mění nařízení vlády č. 467/2009 Sb., kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za jedy a jaké je množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů, ve znění nařízení vlády č. 4/2012 Sb. Pracovní skupina dospěla k následujícím doporučením:

1. Posoudit navrhovanou změnu nařízení z legislativního hlediska. Za tímto účelem bude návrh předložen k vyjádření ministerstvu spravedlnosti a Legislativní radě vlády ještě před odesláním návrhu do připomínkového řízení.

Pozn.: Žádost o posouzení byla zaslána 8. března 2013. MSp i Legislativní rada vlády zastávají negativní stanovisko k navrhovanému nařízení vlády. Dle jejich názoru vypuštění pátého sloupce v němž se k jednotlivým omamným a psychotropním látkám stanovuje nejmenší množství účinné látky, které musí obsahovat látka označená jako droga, aby bylo její zkoumané množství považováno za větší než malé, by nenaplnilo zmocnění uvedené v § 289 odst. 2 trestního zákoníku (viz příloha č. 2 a 3).

2. Vyhodnotit aplikační praxi soudů v případě řešení drogové trestné činnosti a na základě tohoto vyhodnocení zformulovat a podložit navrhovanou změnu, a dále návrh podložit výsledky analýzy možných dopadů.

Pozn.: Ministerstvo spravedlnosti dne 21. března 2013 odeslalo žádost na Nejvyšší soud, předsedy krajských soudů, Nejvyšší státní zastupitelství a krajské státní zástupce,

o sdělení zkušeností s aplikací předmětného nařízení a o poskytnutí dalších relevantních informací.

3. Inicievat regulaci prodeje léků s pseudoefedrinem v Polsku prostřednictvím Evropské lékové agentury, případně se paralelně znovu obrátit na polskou stranu bilaterálně. Využít přitom maximálně součinnosti s Německem.

Pozn.: Ministr zdravotnictví požádal SÚKL ve věci mapování omezení léků s obsahem pseudoefedrinu prostřednictvím Evropské lékové agentury. Jednání ředitelů národních lékových agentur v Dublinu proběhne 22. dubna 2013.

4. Inicievat jednání národních protidrogových koordinátorů ČR a Německa a místních protidrogových koordinátorů příhraničních spolkových zemí a krajů za účelem stanovení dlouhodobých kroků při řešení situace v daných regionech; aktivity koordinovat se Sekcí pro mezinárodní vztahy, strategie a koncepce MV ČR. Přizvat k řešení reprezentanty dalších sousedních států – Rakouska, Polska a Slovenska.

Pozn.: uskutečnilo se dne 12. března 2013 ve Vídni (viz dále)

5. Ve spolupráci s německou stranou vytvořit podmínky pro realizaci programů a aktivit v oblasti snižování poptávky v příhraničních regionech, jako jsou a) preventivní komunitní programy podpory spolupráce všech klíčových subjektů na místní úrovni, b) terénní a kontaktní služby zaměřené na včasnou detekci uživatelů pervitinu.

Pozn.: V této souvislosti je přípravní fáze projekt, který by se měl týkat nastavení mezinárodní aktivity v oblasti spolupráce represivních a preventivních institucí k prevenci dopadů bolonového efektu přijatých (regulačních) opatření.

6. Účinná opatření je možno realizovat pouze za předpokladu adekvátního zabezpečení finančních zdrojů. Na stávající nepříznivé situaci se výrazně podílí také pokles výdajů v oblasti protidrogové politiky v posledních 12 letech. Navýšení prostředků státního rozpočtu je žádoucí jak do oblasti snižování nabídky, tak poptávky, tedy do stávajícího systému kontaktních, preventivních a léčebných služeb v ČR.

7. Přizvat ke spolupráci na řešení problému zapojení vietnamské komunity do výroby a distribuce metamfetaminu zástupce Svazu Vietnamců v ČR a dalších sdružení občanů vietnamské národnosti; aktivity koordinovat s odborem azylové a migrační politiky MV ČR.

Pozn.: MV vyvíjí aktivity v oblasti spolupráce s vietnamskou komunitou (viz výše). Také bylo iniciováno neformální pracovní setkání sekretariátu RVKPP s Odborem lidských práv a ochrany menšin Úřadu vlády ČR, na které byl přizván zástupce MV, k diskuzi o zapojení vietnamské komunity také do oblasti prevence. Setkání se uskuteční dne 24.4.2013

12. března 2013 – se uskutečnilo stekání národních protidrogových koordinátorů a zástupců relevantních resortů a institucí zemí: Česka, Rakouska, Německa, Maďarska, Polska a Slovenska k rostoucí nelegální výrobě a obchodu s pervitinem (příloha 4). ČR informovala o opatřeních přijatých ČR proti výrobě pervitinu a požádala zúčastněné o sladění podmínek prodeje léků obsahujících pseudoefedrin, které slouží k výrobě této drogy. Německo českou žádost podpořilo. Obě země požádaly zejména Polsko, aby začalo prodej regulovat. Polsko informovalo, že je připraven návrh regulace obdobně jako je to v Německu (uvažuje se o regulaci množství obsažené psychoaktivní látky v léku, o regulaci množství vydaného/prodaného balení na osobu, nebo i o věkovém limitu). Zároveň upozornilo, že pervitin není pro Polsko problém, spíše kodein a dextromethorphan. Proto se navrhaná opatření budou týkat psychoaktivních látek obecně, ne jenom pseudoefedrinu. Všechny zúčastněné země uvítaly iniciativu ČR ke společné koordinaci kroků k omezení dostupnosti prekurzorů drog. Doporučily, aby se této problematice věnovala pozornost i na jednání Horizontální skupiny pro drogy (HDG) a aby se monitoroval dopad případných přijatých regulativních opatření. ČR a Německo se shodly na společných česko-německých závěrech ze setkání: vyzdvily potřebu řešení rostoucí výroby metamfetaminu v ČR a sousedních zemích na principu společně sdílené zodpovědnosti. Shodly se na potřebě silnější jak přeshraniční policejní a celní spolupráce, tak společných opatření v prevenci a léčbě. Zúčastněné země souhlasily s nutností koordinované regulace dostupnosti prekurzorů, zejména léků obsahujících pseudoefedrin a na harmonizaci regulačních opatření.

Snižování poptávky po metamfetaminu – léčba závislosti na metamfetaminu

V návaznosti na výše uvedené regulativní kroky je nutné zmínit i aktivity v oblasti snižování poptávky po metamfetaminu. Stále totiž platí, že i když je pervitin v ČR nelegální problémovou drogou č. 1, je realizováno minimum cílených programů a chybí specifická intervence jakou je u opiátů farmakologická substituční léčba opioidovými agonisty. V r. 2012-13 byl Klinikou adiktologie 1. LF UK v Praze a VFN v Praze zpracován projekt Klinické hodnocení nefarmakologické a farmakologické léčby závislosti na metamfetaminu (příloha č. 5). Projekt se zaměřuje na zkoumání účinnosti nefarmakologických – incentivní terapie (contingency management) i farmakologických – (dextroamfetamine s postupným uvolňováním) možností léčby závislosti u pacientů závislých na metamfetaminu. Projekt jedinečným způsobem propojuje nové – high-tech doplňky s psychosociálními léčebnými intervencemi a k farmakoterapii, od čeho se očekává, že by mohly přispět ke zvýšení účinnosti léčby, ke snížení celkové doby léčby, stejně jako ke snížení personálních, institucionálních a finančních nákladů.

Zaměřit se na vysokou míru problémového užívání pervitinu (metamfetaminu) formou aplikace specifických opatření pro tuto cílovou skupinu je prioritou protidrogové politiky ČR – je prioritou vládou schváleného akčního plánu na období 2012–2015 (schválen vládou usnesením č. 219 dne 27. března 2013). Přestože projekt naplňuje priritu vlády ČR, je dobře hodnocen v rámci posuzování projektů v grantových výzvách, nedaří se mu získat finanční prostředky ze zahraničních grantů. Je to zejména z důvodu, že zahraniční výzvy jsou vypasné v širším kontextu, je zde obrovská konkurence (2500 žádostí vs. 36 podpořených projektů v rámci výzvy Evropské výzkumné rady) a obor návykových látek soutěží s přestížnějšími obory jako je např. genetika. V rámci českých zdrojů jako je GA ČR projekt nemůže být podán, protože GA ČR nepodporuje aplikovaný výzkum a IGA nebyla na r. 2013 vyhlášena. Radě se dává ke zvážení diskuze nad daným projektem a možnostmi zajištění jeho financování a to vzhledem k tomu, že přímo nasedá na priority protidrogové politiky ČR a Akčního plánu.

Mapování aktuální situace a nových trendů na trhu s pervitinem v Ústeckém, Plzeňském a Karlovarském kraji

NMS provedlo v dubnu 2013 mapování aktuální situace a nových trendů na trhu s pervitinem v Ústeckém, Plzeňském a Karlovarském kraji. Osloveni byli krajsí protidrogoví koordinátoři, pracovníci kontaktních center a terénních programů. Na žádost o spolupráci reagovali koordinátoři či pracovníci služeb z Ústí nad Labem, Kadaně, Loun, Roudnice nad Labem, Teplic, Tachova, Sušice, Chomutova, Rumburku a Mostu.

O zapojení občanů vietnamské národnosti do výroby a distribuce pervitinu v příhraničních oblastech referuje řada oslovených. V některých oblastech je pozorován nárůst počtu osob vietnamské národnosti podílejících se na výrobě a distribuci pervitinu (Roudnice, Teplice, Louny). Na druhou stranu jsou oblasti, ve kterých zapojení občanů vietnamské národnosti do dané trestné činnosti nebylo zaznamenáno (Kadaň, Sušice). Distribuce probíhá prostřednictvím kamenných obchodů – večerek a marketů, tržnic, ale také v bytech a hernách. Občané vietnamské národnosti a české národnosti na výrobě a distribuci pervitinu údajně vzájemně nespolupracují. O poptávce ze strany německých občanů nemají pracovníci nízkoprahových služeb podrobnější informace. Je však známo, že v příhraničních oblastech tvoří tato skupina určitou část klientely. Vietnamská komunita je popisována jako velmi uzavřená. Občané vietnamské národnosti drogové služby až na výjimky nevyhledávají.

Pokud jde o počty klientů nízkoprahových služeb, v ústeckém regionu byl v posledních několika měsících zaznamenán výrazný nárůst počtu nových klientů užívajících pervitin.

Jako rostoucí problém vnímají pracovníci nízkoprahových služeb užívání a distribuci pervitinu v sociálně vyloučených lokalitách.

Kromě intravenózní aplikace je pervitin užíván také kouřením přes alobal. V oblasti Mostecka pozorují pracovníci nízkoprahových služeb změny ve vzorcích užívání pervitinu u mladších klientů, a to v podobě výraznější preference šňupání či kouření při prvním užití před intravenózní aplikací. Nový trend v tomto směru představuje inhalace pervitinu s použitím žárovky.

I přes četné aktivity zaměřené na snižování nabídky, dostupnost pervitinu významně neklesá. Výroba a distribuční kanály se po zásahu policie poměrně rychle obnovují, neboť síť výrobců je poměrně široká. Mezidobí se však vyznačuje sníženou dostupností a nižší kvalitou pervitinu. Cena pervitinu zůstává relativně stabilní. Vymáhání práva značně komplikuje nedostatek specialistů v regionech, ale také jazyková bariéra, kulturní rozdíly, značná flexibilita a organizovanost skupin osob vietnamské národnosti.

Pervitin vyráběný občany vietnamské národnosti je mezi uživateli považován spíše za málo kvalitní. V této souvislosti klienti popisují kratší účinek (cca 3 hodiny), méně výrazný nástup účinku a naopak intenzivnější a déle trvající nepříjemné stavy po jeho odeznění. Pracovníci nízkoprahových služeb z ústeckého regionu zaznamenali také četné případy nebývale silných intoxikací doprovázených intenzivními halucinacemi paranoidního charakteru.

Pracovníci nízkoprahových služeb uvádí, že klienti obecně preferují spíše pervitin od vyzkoušených českých vaříčů. Poptávka po pervitinu vyráběného občany vietnamské národnosti je spíše nižší, a to i přes jeho výhodnější cenu. Je však skupina uživatelů, pro které zůstává nízká cena rozhodujícím kritériem. Jinou zkušenost mají pracovníci nízkoprahových služeb z Mostecka. Podle jejich vyjádření je v daném regionu dostupný i kvalitní pervitin od vietnamských výrobců. Ten je však údajně distribuovaný spíše osobám, které neužívají injekčně a mají stabilní sociální zázemí. Tyto osoby představují pro dealery relativně stálou klientelu, která nevzbuzuje pozornost okolí v porovnání s dlouhodobými injekčními uživateli
